

Årsberetning 2010

For Kirkefondet har det seneste års aktiviteter været både spændende og udfordrende.

Kort tid efter sidste repræsentantskabsmøde meddelte Kirkefondets generalsekretær gennem mange år, Kaj Bollmann, at han havde søgt og fået stillingen som sognepræst i Jyllinge Sogn. I en lille organisation som Kirkefondet påvirker det naturligvis aktivitetsniveauet udadtil, mens kontoret og bestyrelsen har haft travlt med at sikre den daglige drift og ansættelsen af en ny generalsekretær.

Bestyrelsen valgte at give sig god tid til en drøftelse og afklaring af, i hvilken retning, vi ser Kirkefondet udvikle sig i de kommende år. Det var en helt afgørende proces forud for et egentligt ansættelsesforløb, og vi er overbeviste om, at dette grundige forarbejde har båret frugt.

Med ansættelsen af Morten Skrubbeltrang har Kirkefondet fået en dygtig og indsigtfuld generalsekretær, der har både visioner, nytænkning og mod til at tage fat på opgaven som den daglige leder for Kirkefondets aktiviteter og ansigt udadtil.

Forandringer i den folkekirkelige struktur

Den folkekirkelige struktur er i forandring. Den blå og grønne betænkning repræsenterer hver for sig et katalog af muligheder. Rundt om i landet er der ganske mange tiltag, som vil forandre ikke mindst måden at organisere arbejdet på, og provstiernes rolle er og bliver ganske central.

Som med al anden forandring af struktur berører forandringer ikke kun de direkte involverede personer, men rører også ved identitet og et sogns selvforståelse.

Situationen opleves givet meget forskellig, hvad enten der er tale om forandringer på landet eller i byen, men sikkert er det, at uanset hvor det sker, er der behov for et grundigt arbejde, der kan sikre, at den lokale folkekirke kan blive ved med at være nærværende og vedkommende for den enkelte. Kirkefondet har en række redskaber og kvalifikationer til at støtte dette arbejde og ser det som en naturlig opgave at stå til rådighed for sogne og provstier.

Nytænkning og ansvarlighed omkring kirkers brug

Forandringer i den folkekirkelige struktur vil også komme til at inkludere en stillingtagen til, hvad der skal ske med en række kirker. Kirker, som på den ene eller anden måde ikke vil skulle indgå i daglig folkekirkelig brug, og her er der behov for nytænkning og ansvarlighed. Nytænkning, hvad angår måden at udnytte eller ”afvikle” kirkebygninger på, og ansvarlighed for og løsninger på, hvorledes kirkebygninger, der repræsenterer kulturhistoriske værdier, sikres. Der findes erfaringer fra vores nabolande, både gode og bestemt også dårlige. I Danmark skal vi naturligvis sørge for at tage afsæt i de gode erfaringer – og gøre dem endnu bedre, så vi med god samvittighed kan stå ved de beslutninger, der skal til.

Kirkers brug har været et gennemgående tema for bestyrelsen gennem det seneste år, og vil være til drøftelse på dette års repræsentantskabsmøde. Med Kirkefondets formål og med folkekirkens liv og vækst som målepunkt er det en sag, som vi vil være en central aktør i.

Situationen er meget forskellig, hvad enten der er tale om kirkers brug på landet eller i (stor)byen, og løsningsmodellerne er selvsagt forskellige. For kirkerne i København gælder i øvrigt det helt særlige, at for en række af de kirker, som Kirkefondet har stået fadder til, vil det være Kirkefondets opgave og ansvar at tage beslutning om deres videre skæbne, hvis der tages en beslutning om at tage dem ud af folkekirkelig brug. Sjelør kirke er et godt eksempel – KFUM-Spejderne i Danmark indviede stedet som nyt by- og administrationscenter i april 2010.

Undersøgelse i forbindelse med Gethsemane Kirke

I relation til arbejdet med omformuleringen af kirkerne i København, som Kirkefondet har en ganske særlig forpligtigelse overfor, og ikke mindst i forhold til arbejdet med nytænkningen af Gethsemane Kirke, påtog Kirkefondet sig opgaven med at identificere interessenterne for den kommende kirke ved at planlægge og gennemføre en analyse heraf, og ikke mindst sørge for finansieringen af analysen. På baggrund af den opsamlede viden fra analysen skal de næste skridt planlægges, og heldigvis er der stor interesse fra de forskellige parter i projektet til at komme videre med nogle af de visioner og tanker, man har gjort sig omkring den fremtidige brug af Gethsemane Kirke. Kirkefondet er naturligvis også fortsat en aktiv del af denne udvikling, og det kan give erfaringer og ideer til fremtidens kirker, som Kirkefondet kan være med til at sprede til andre kirker både i byen og på landet.

10 år med landsdækkende vejkirkebrochurer

Her i 2010 var det 10 år siden, at vejkirkebrochurerne udkom første gang som landsdækkende brochurer. Dengang i 2001 var der i alt 220 kirker med i de to brochurer, men her ved 10 års jubilæet kunne vi fejre rekord med i alt 416 vejkirker og andre åbne kirker. Interessen for at åbne kirken udenfor almindelig gudstjenestetid er stigende. Rigtig mange kirker har succes med at invitere folk indenfor, specielt hvis man gør lidt ekstra for at byde folk velkommen enten med specielle arrangementer såsom rundvisninger, gudstjenester og koncerter, eller med f.eks. lystænding og musik. Kirkefondet prøver hele tiden at inspirere og bringe erfaringer videre, hvordan man gør sin kirke mere synlig og indbydende, bl.a. gennem vore udgivelser. Vi hjælper også kirkerne med at gøre opmærksomme på, at de er åbne og med i vejkirkeordningen. Kirkerne får bl.a. tilsendt et logo, som de kan sætte på deres hjemmeside, og en plakat til opslagstavlen eller sandwichskiltet. Interessen for brochurerne er også stor hos turistbureauerne og bibliotekerne, som er nogle af dem, der uddeler brochurerne. Sommeren igennem bestiller de yderligere brochurer, når de løber tør for dem, og er altid meget ivrige efter at høre, hvornår de nye brochurer udkommer. Hvert år i oktober sendes der en invitation ud til alle menighedsråd om at få deres kirke med i vejkirkebrochurerne. Det er de deltagende kirker, der betaler for produktionen og distributionen af brochurerne, som udkommer hvert år omkring den 1. april. Det samlede oplag for vejkirkebrochurerne var i 2010 på 93.000 eksemplarer.

Nordisk vejkirkekonference

Da Kirkefondet i 1998 tog initiativ til vejkirkeordningen, var det med inspiration fra lignende ordninger i bl.a. Sverige og Norge. I disse lande var det den centrale kirke, der stod bag ordningerne og udgav aviser eller foldere om vejkirkerne i disse lande. Siden da er udviklingen af vejkirkekonceptet gået i stå i både Norge og Sverige, og det er nu Danmark, der har det største antal vejkirker i Norden og som har udviklet konceptet mest. Kirkestyrelsen i Finland indbød i august til Nordisk Vejkirkekonference i Helsinki. Temaet for konferencen var "Hellig", og bød på spændende foredrag, ekskursioner og udveksling af erfaringer omkring arbejdet med vejkirker, også med tilknytning til pilgrimsvandring. Der var ca. 30 deltagere fra Finland, Norge, Sverige, Estland og Danmark. I alt deltog 5 deltagere fra Danmark: 2 præster fra vejkirkerne, 2 pilgrimspræster og projektleder Charlotte Lydholm fra Kirkefondet. Deltagelsen skete med økonomisk hjælp fra Kirkefondet og Areopagos.

Konferencen lagde op til, at vi nu, hvor vi kender hinanden bedre, vil holde hinanden orienteret om nye tiltag og udviklingen indenfor vejkirker.

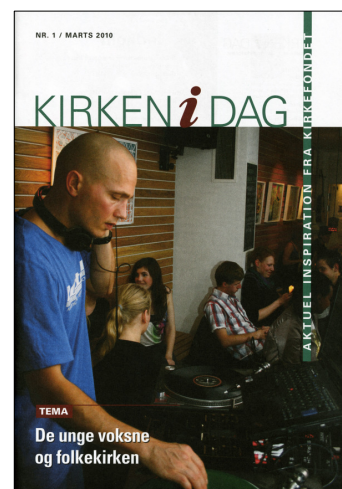
De unge voksne og folkekirken

Kirkefondet har siden 2007 sat fokus på de unge voksne i alderen 18-35 år med projektet "Ung i kirken". Som en del af projektet udgav Kirkefondet i november 2009 rapporten "De unge voksne og folkekirken - de 18-35-åriges frivillige engagement i sognemenighederne", som er udarbejdet af CUR – Center for Ungdomsstudier og religionspædagogik. Rapporten blev præsenteret ved et arrangement i Enghave Kirke, hvor der var paneldebat og præsentation af rapportens resultater.

8 ud af 10 mellem 18 og 35 år er medlemmer af folkekirken, men de er stort set usynlige i menighedsrådene og andre former for ledelse og frivilligt arbejde i sognene. I undersøgelsen blev der ikke blot satset på afdækning af fakta, men også på konkrete forslag og anvisninger til brug for menighedsråd og andre, som ønsker at styrke de unge voksnes engagement i og medejerskab til det lokale kirkeliv. Rapporten kan downloades gratis på www.kirkefondet.dk eller købes i en papirudgave hos Kirkefondet.

På baggrund af rapporten blev der også udarbejdet en folder med hovedpunkterne fra undersøgelsen samt en række igangsættende spørgsmål, som kan bruges i menighedsrådet eller ved et større arrangement, hvor de unge voksnes engagement sættes til debat. Folderen blev udsendt til alle menighedsråd i begyndelsen af december 2009.

Kirkefondets magasin "Kirken i dag" udgav også i midten af marts et temanummer om de unge voksne og

folkekirken, hvor man kan læse om erfaringer og hente mere inspiration til at inddrage de unge voksne i kirken. I tilknytning til området tilbyder Kirkefondet også en inspirationsdag eller -aften eller foredrag om de unge voksne og folkekirken eller om frivillighed i det hele taget. Selvom selve projektet er afsluttet, er det et emne med fortsat betydning også i Kirkefondet, for det er et emne, det til alle tider er nødvendigt at arbejde med, og som også kræver, at flere organisationer og interessenter i dansk kirkeliv indgår forskellige former for samarbejde omkring.

Inspiration til kirkens arbejde

Kirken i dag

Det sidste nummer af "Kirken i dag" i 2009 om præst og menighedsråd blev i januar/februar udsendt til landets præster som en reklame for magasinet sammen med andet informationsmateriale for Kirkefondets tilbud. Antallet af abonnenter ligger nogenlunde stabilt, selv om det selvfølgelig også er præget af nedgangen i antallet af menighedsrådsmedlemmer og menighedsråd og sognenes økonomiske situation. På det distributionsmæssige område overgik al udsendelse igen til Postdanmark efter Citymails ophør, og det betød desværre højere udgifter til forsendelse af "Kirken i dag".

I 2010 gik "Kirken i dag" ind i sit 9. år, og man må konstatere, at der stadig er masser af spændende kirkelige temaer at tage fat på. Årets første temanummer i 2010 var som tidligere nævnt temanummeret om de unge voksne og folkekirken. De øvrige temanumre har beskæftiget sig med Kirke for alle?, De kirkelige retninger og Helligdage. Som altid har der været indkaldt en temagrube bestående af interessepersoner for hvert nummer, der er kommet med ideer til artikler og forfattere, og dette har som sædvanligt fungeret rigtig godt. Næste år går "Kirken i dag" så ind i sin 10. årgang, og der arbejdes lige nu på en opfriskning af magasinet layout og stil, og næste års temaer bliver selvfølgelig helt aktuelle.

Ny cd med fortolkning af 10 danske salmer

Kirkefondet udgav i slutningen af oktober i samarbejde med Kim Boeskov Music cd'en "I underværkers land" med orkestret "TYST", der består af 5 unge musikere. Gruppen har tidligere udgivet en julecd med titlen "Den yndigste rose", hvor de fortolker kendte julesange, og de har haft adskillige koncerter rundt om i kirkerne. På den nye cd fortolker "TYST" 10 danske salmer på en ny og udfordrende måde, og ved at være medudgiver af cd'en vil Kirkefondet være med til at forny den danske salmeskat. CD'en blev anmeldt i Kristeligt Dagblad, hvor den fik 5 ud af 6 stjerner.

CD'en blev lanceret ved en releasekoncert den 24. oktober i Bethlehemskirken.

Videreudvikling af profiler, analyser og målsætningsarbejdet

Kirkefondet tilbyder stadig sogne-, pastorat og provstiprofiler og -analyser, og der gøres stadig brug af dem rundt omkring i sogne, pastorater og provstier. Det er et godt produkt, der løbende er blevet udviklet, men alligevel må det konstateres, at efterspørgslen er faldet i forhold til tidligere år. Om det er, fordi mange sogne allerede har modtaget en profil eller analyse inden for den seneste årrække, om de økonomiske midler i sognene er blevet færre, eller om det er noget helt tredje, er vanskeligt at sige. Det er dog vigtigt, at Kirkefondet fortsat udvikler produktet således at det kan være til glæde og gavn for udviklingen af de lokale menigheder. I en nær fremtid, der formodentlig byder på mange forandringer i sognene og en yderligere udvikling af samarbejde i provstierne, er et demografisk produkt godt at have for at kvalificere ideer, visioner og drømme.

Målsætningsarbejde

Kirkefondet har gode erfaringer med arbejdet med visioner og målsætninger i menighederne. Også i 2010 har Kirkefondet været involveret i flere processer over hele landet, men ligesom med profil og analyse-arbejdet må det dog konstateres, at efterspørgslen er væsentlig mindre i dag end for blot nogle få år siden. Målsætnings- og visionsarbejdet er noget, der med betænkningerne fra Kirkeministeriet er sat på dagsordenen i alle sogne, men det er samtidig et område, hvor konkurrencen er blevet væsentlig større siden Kirkefondet engagerede sig deri. Det bør derfor overvejes, hvordan arbejdet i Kirkefondets regi skal udvikles for fortsat at bidrage positivt til såvel menigheder som Kirkefondet.

Kirkefondet – en del af det kirkelige landskab

Danske Kirkedage

Danske Kirkedage 2010 blev afholdt i Viborg i Kristi Himmelfartsferien. Det var nogle spændende dage med et kæmpe udvalg af workshops, gudstjenester, koncerter og meget andet.

Kirkefondet deltog aktivt med en stand på Mulighedernes Marked, hvor et væld af kirkelige organisationer præsenterede deres arbejde. Kirkefondet havde medbragt en del af vore udgivelser, som vi solgte, og derudover gjorde vi opmærksom på vores øvrige arbejde. Det var dejligt at møde kunder og venner ansigt til ansigt, og rigtig mange var interesserede i vore udgivelser og kendte til dem.

Sidste år udgav Kirkefondet sangbogen og cd'en "Må din vej gå dig i møde" med sange, liturgier og bønner fra Iona Community og den keltiske tradition. I den forbindelse var Kirkefondet involveret i en workshop på Danske Kirkedage med Alison Adam fra Iona Community. Hun var indbudt til at komme at fortælle om Iona og lære deltagerne nogle af sangene herfra. Der var stor interesse for workshoppen, der havde næsten 100 deltagere. På baggrund af den store interesse har Kirkefondet planer om at invitere Alison Adam til Danmark igen og lave et heldagsseminar e. lign. i løbet af vinteren 2010/2011 med sange, liturgier og bønner fra Iona. Kirkefondet stod også bag en koncertgudstjeneste på Danske Kirkedage med "Vindens vej" i Asmild Kirke fredag eftermiddag. "Vindens vej" er gruppen bag cd'en "Må din vej gå dig i møde", og i samarbejde med Alison Adam blev det til en smuk eftermiddag med både liturgi, fællessang og fremførelse af sangene fra den keltiske tradition.

Danske Kirkedage afholdes igen om 3 år i 2013, og næste gang finder de sted i Aalborg.

Inspirationsdage om spiritualitet og kristentro

Kirkefondet var med fra starten i 2006, da en kreds af kirkelige organisationer satte sig for at samle folk om spiritualitet og kristendom i Viborg til inspirationsdage om spiritualitet og kristentro. Initiativet skulle ses som en slags modspil til mange andre spiritualitetstiltag uden rødder i den kristne tro. Inspirationsdagene om spiritualitet og kristentro var en mulighed for at beskæftige sig med klassiske og nye måder at udforske den kristne spiritualitet på med hoved, hjerte, krop og kreativitet. Og det var en unik anledning til at være sammen med mennesker med forskellige baggrunde, der brænder for eller er nysgerrige på dette felt.

Med enorm stor tilslutning – ofte med venteliste for deltagelse – har der været afholdt dage i Grenå, Haslev og senest i Tommerup i år. Dagene har været tænkt som fødselshjælper for selvstændige initiativer i kirkerne og foreningerne, og det er lykkedes. Det er blevet besluttet, at dagene ikke længere vil være samlingspunktet. Fremtiden vil derfor i stedet være nogle inspirationskanaler på nettet, der kan holde ajour om spiritualitet og vejledernetet. Læs nærmere på www.spiritualitet-kristentro.dk.

Nordisk kirkerumskonference

Siden 1947 har Kirkefondet repræsenteret Danmark i mødet om kirkerum og kirkeliv mellem de nordiske lande. I år har Kirkefondet været medarrangør af en kirkerumskonference i Tromsø i Norge med 90 deltagere. Konferencen var i år præget af samisk kultur og andre mindretalskulturer i nord. En fantastisk oplevelse at holde andagt på toppen af et fjeld kl. 23 med sol i øjnene. De nordiske lande står over for meget store ændringer i det kirkelige landskab, hvorfor det fortsat vil være af stor interesse for Danmark at følge og medudvikle denne konference. Temaet i år var "Det hellige i dag – behøver Gud et sted?" – læs nærmere på www.kirkerom.org, hvor resultaterne af konferencen også findes.

Kirkefondets udvalg

Arbejdet i stiftsudvalgene

Der er flere forskellige udvalg i Kirkefondet, der alle på den ene eller anden måde bidrager til Kirkefondets arbejde. I denne beretning skal der særligt nævnes Kirkefondets Stiftsudvalg, der i Helsingør og Århus Stift har afviklet arrangementer i 2010. Helsingør Stiftsudvalg afholdte i februar 2010 et seminar med fokus på kirken som fælles arbejdsplads med spændende oplæg, gode debatter og mange engagerede deltagere.

Århus Stiftsudvalg har arrangeret pilgrimsvandring, temadag om diakoni i samarbejde med Samvirkende Menighedsplejer og en årlig temaaften for menighedsrådsmedlemmer, præster og kirkeligt ansatte med temaer,

som ligger i forbindelse med Kirkefondets arbejde og idéer – i 2010 var det omkring Martin Modeus’ ”Menneskelig Gudstjeneste” og i foråret 2011 arrangeres temaaften om ny brug af kirker i by og på land. Tak til stiftsudvalgene for det engagement, de viser, og det arbejde de laver – det er med til at Kirkefondet bliver kendt af endnu flere i og omkring dansk kirkeliv.

Samtaleforum mellem de kirkelige retninger og andre kirkelige netværk

Kirkefondet faciliterer fortsat et samtaleforum, hvor repræsentanter fra Indre Mission, Grundtvigsk Forum, Kirkeligt Centrum og Kirkefondet jævnligt mødes og debatterer aktuelle kirkelige spørgsmål. Det er et fortsat et vigtigt forum, for der er brug for at kende og lade sig inspirere af hinanden i dansk kirkeliv. Udover samtaleforum mellem de kirkelige retninger er Kirkefondet også fortsat engageret i arbejdet i FKOF, Isobro, Danske Kirkers Råd m.m. og det er for Kirkefondet fortsat af stor vigtighed at være med omkring de formelle og uformelle netværk, der i højere og højere grad er en del af kirkens liv og vækst.

Kirkefondets økonomi og personalesituation

Kirkefondets økonomi

Kirkefondets økonomi har i mange år afspejlet ønsket om at opretholde et serviceniveau overfor kirkerne, der ikke helt blev dækket af de driftsindtægter, det var muligt at opnå. Bestyrelsen har ønsket at fastholde Kirkefondets udgangspunkt som nyskaber og udvikler. Derfor er Kirkefondets formue gennem årene gradvis blevet reduceret, hvilket har stillet særlige krav til styringen af aktiviteterne.

I 2009 fik Kirkefondet qua provenu fra salget af Sjelør Kirke et ret betydeligt overskud på 5,469 millioner kr., som nu er lagt til formuen, således at den ved udgangen af 2009 var på knap 9 millioner kr. Dette gør det muligt at tænke i nye baner og etablere en fremadrettet strategi, som bestyrelsen arbejder på sammen med den nyanstattede generalsekretær.

Personalesituationen

I løbet af det sidste år er der sket ret store ændringer i personalesituationen. Dels har Kirkefondet som tidligere nævnt sagt farvel til generalsekretær Kaj Bollmann og dels sagde Kirkefondet ved udgangen af juli måned farvel til konsulent Charlotte Hofman-Bang, der valgte at blive gymnasielærer på Teknisk Gymnasium i Hillerød. Charlotte har haft ansvar for målsætningsområdet samt sogneprofiler og -analyser samt projektet ”Ung i kirken”. Kirkefondet siger tak for det store arbejde til både Kaj og Charlotte og ønsker begge held og lykke i deres nye job.

Derudover er Mikkel Vendelboe Kressel stoppet som medhjælper på talbehandlingen til profiler og analyser, idet arbejdet nu udføres af Sille Fusager.

Kirkefondet har derfor pt. tre medarbejdere, men efterhånden som nye arbejdsområder udvikles, vil der være behov for at trække yderligere personale ind som medarbejdere på projekter.

Afsluttende bemærkninger

Dansk kirkeliv er under forandring. Rundt omkring syder og bobler det. Nye ideer kommer frem, og nye strukturer ser dagens lys. Kirkefondet er naturligvis også under forandring, for tiderne er ikke længere, som de var engang. De opgaver, Kirkefondet historisk har løftet, er ikke de opgaver, der efterspørges i dag. For Kirkefondet handler de kommende år om at blive helt skarp på, hvad det er, der gør netop Kirkefondet uundværligt i dansk kirkeliv. Der skal udvikles nye produkter og arbejdes med nye områder, der kan være til gavn for menighedens liv og vækst både i byen og på landet. En sådan fornyelse kræver naturligvis ressourcer, og i den forbindelse vil det være oplagt at tænke i inddragelse af flere frivillige i Kirkefondets arbejde, ligesom det er helt naturligt at se sig om efter strategiske partnere blandt nogle af de øvrige kirkelige organisationer, der på den ene eller anden måde arbejder med formål, der ligger i tråd med Kirkefondets formål. For kun ved at tænke tingene mere sammen, tænke utraditionelt i løsningen af opgaver og have øjnene åbne for de nye muligheder, der er i dag, men ikke var i går, kan vi sikre en udvikling af såvel dansk kirkeliv som Kirkefondet.

Kirkefondets bestyrelse Oktober 2010

Erik Mollerup, formand